

Opole, dnia 28 kwietnia 2020 r.

OR-I.502.1.00013.2020

Poczta Polska Spółka Akcyjna
– Zarząd –
ul. Rodziny Hiszpańskich 8
00-940 Warszawa

Szanowni Państwo,

W związku z Państwa pismem z dnia 23 kwietnia 2020 r., znak PRZ.85.2020, doręczonym do Urzędu Miasta Opola w dniu 24 kwietnia 2020 r., zawierającym wniosek o przekazanie danych ze spisu wyborców (dalej: „Wniosek”), przedstawiam następujące stanowisko.

1. Wniosek oparto na art. 99 ustawy z dnia 16 kwietnia 2020 r. o szczególnych instrumentach wsparcia w związku z rozprzestrzenianiem się wirusa SARS-CoV-2 (Dz.U. poz. 695), dalej „Ustawy”, w związku z decyzją Prezesa Rady Ministrów z dnia 16 kwietnia 2020 r. (BPRM.4820.2.3.2020).

W ocenie tutejszego organu zachodzą bardzo poważne wątpliwości co do prawidłowości tak sformułowanej podstawy prawnej Wniosku, w szczególności przy uwzględnieniu treści Wniosku.

Zgodnie z art. 99 zdanie pierwsze Ustawy, operator wyznaczony w rozumieniu ustawy z dnia 23 listopada 2012 r. - Prawo pocztowe, po złożeniu przez siebie wniosku w formie elektronicznej, otrzymuje dane z rejestru PESEL, bądź też z innego spisu lub rejestru będącego w dyspozycji organu administracji publicznej, jeżeli dane te są potrzebne do realizacji zadań związanych z organizacją wyborów Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej bądź w celu wykonania innych obowiązków nałożonych przez organy administracji rządowej.

Treść cyt. przepisu wyraźnie wskazuje dwa odrębne przypadki, w których operator wyznaczony otrzymuje stosowne dane, mianowicie gdy dane te są potrzebne: (1) do realizacji zadań związanych z organizacją wyborów Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej, bądź (2) w celu wykonania innych obowiązków nałożonych przez organy administracji rządowej.

Zastosowany sposób zredagowania normy prawnej powoduje, że obowiązki nakładane na operatora przez organy administracji rządowej (pkt 2 powyżej) nie powinny dotyczyć realizacji zadań wymienionych we wcześniejszej części przepisu tj. związanych z organizacją wyborów Prezydenta RP (pkt 1 powyżej). Zgodnie z przytoczonym przepisem muszą to być bowiem obowiązki "inne" niż pozostające w związku z organizacją wyborów prezydenckich.

Należy wskazać, że przedmiotem decyzji Prezesa Rady Ministrów z dnia 16 kwietnia 2020 r. (znak: BPRM.4820.2.3.2020) jest polecenie podjęcia i realizacji „niezbędnych czynności zmierzających do przygotowania przeprowadzenia wyborów Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej w 2020 r. (...)”. Decyzja ta nie nałożyła zatem na Poczta Polską S.A. żadnych „innych obowiązków” niż związanych z organizacją ww. wyborów, w związku z czym w świetle art. 99 Ustawy decyzja ta nie dała Poczcie Polskiej S.A. jakiegoś „odrębnego” (samodzielnego)

uprawnienia do żądania otrzymania danych ze spisu wyborców w celu wykonania wspomnianych obowiązków. Dla porządku trzeba też nadmienić, że przedmiotowa decyzja nie wspomina w ogóle o udostępnianiu lub uzyskiwaniu danych ze spisu wyborców.

W treści Wniosku wyraźnie stwierdzono, że żądane dane „są niezbędne do realizacji zadań związanych z organizacją wyborów powszechnych na Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej zarządzonych w 2020 roku”. W tej sytuacji Poczta Polska S.A. powinna wykazać, że przedmiotowe dane potrzebne są jej do realizacji konkretnie określonych zadań jw., w oderwaniu od ewentualnych innych obowiązków nałożonych przez organ administracji rządowej. Inaczej ujmując, można stwierdzić swoistą bezprzedmiotowość powoływania się we Wniosku na decyzję Prezesa Rady Ministrów z dnia 16 kwietnia 2020 r., ponieważ dla możliwości skorzystania z art. 99 Ustawy, zadania operatora wyznaczonego związane z organizacją wyborów prezydenckich powinny nie tyle zostać nałożone przez organ administracji rządowej (jako „inne obowiązki”), co powinny wprost wynikać z przepisów powszechnie obowiązujących.

W stanie prawnym obowiązującym w dacie sporządzenia niniejszego pisma należy stwierdzić brak istnienia przepisów ustawowych, które nakładałyby na Poczta Polską S.A. określone zadania w wyborach powszechnych na Prezydenta RP zarządzonych w 2020 roku, a tym bardziej zadania wymagające uzyskania żądanych danych ze spisu wyborców. Zgodnie z art. 102 pkt 4 Ustawy, w okresie obowiązywania stanu zagrożenia epidemicznego albo stanu epidemii, przy przeprowadzaniu wyborów powszechnych na Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej zarządzonych w 2020 r. nie stosuje się przepisy ustawy z dnia 5 stycznia 2011 r. Kodeks wyborczy (Dz.U. z 2019 r. poz. 684 ze zm.) w zakresie głosowania korespondencyjnego, o którym mowa w art. 53a Kodeksu wyborczego. Należy też zauważyć, że głosowanie korespondencyjne, o którym mowa w przywołanym art. 53a Kodeksu wyborczego dotyczy tylko niektórych wyborców (co przedmiotowy Wniosek Poczty Polskiej S.A. zupełnie pomija). Według wiedzy tutejszego organu, na posiedzeniu Sejmu RP w dniu 6 kwietnia 2020 r. uchwalono „ustawę o szczególnych zasadach przeprowadzania wyborów powszechnych na Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej zarządzonych w 2020 r.”, która została następnie przekazana do Senatu RP zgodnie z art. 121 ust. 1 Konstytucji RP. W tym miejscu należy stanowczo wykluczyć możliwość działania organów publicznych w oparciu o przepisy ustawy przyjętej przez Sejm, która nie przeszła jeszcze konstytucyjnie określonej drogi ustawodawczej oraz etapu promulgacji. Zgodnie z art. 88 ust. 1 Konstytucji RP warunkiem wejścia w życie ustaw (...) jest ich ogłoszenie. Nakładanie obowiązków bądź przyznawanie uprawnień ustawowych na zasadzie założenia (przypuszczenia), że stosowne przepisy w nieodległej przyszłości wejdą w życie jest w sposób oczywisty nie do zaakceptowania.

2. Niezależnie od powyższych argumentów informuję, że w posiadaniu tutejszego organu jest opinia prawna wskazująca, że załączona do Wniosku decyzja Prezesa Rady Ministrów z dnia 16 kwietnia 2020 r. (BPRM.4820.2.3.2020) nie uzasadnia przekazania przez wójta, burmistrza czy prezydenta miasta danych wnioskowanych przez Poczta Polską S.A. W razie zgłoszenia takiej potrzeby treść ww. opinii prawnej może zostać Państwu udostępniona.

Nie wdając się w tym miejscu w szczegółową analizę ww. decyzji Prezesa Rady Ministrów, należy jednak wyrazić generalną wątpliwość czy decyzja ta zasadnie poleciła Poczcie Polskiej S.A. podjęcie i realizację "niezbędnych czynności zmierzających do przygotowania przeprowadzenia wyborów Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej w 2020 r. w trybie korespondencyjnym (...)" w sytuacji gdy rzeczono trybu - w zakresie objęcia nim całości wyborów prezydenckich - nie przewidywała żadna ustawa obowiązująca w dacie wydania decyzji. Trybu korespondencyjnego obejmującego całościowo wybory prezydenckie nie przewiduje też żadna obecnie obowiązująca ustawa, natomiast stosowanie szczególnej i dotyczącej tylko niektórych wyborców regulacji art. 53a Kodeksu wyborczego zostało wyłączone na mocy art. 102 Ustawy, który wszedł w życie z dniem 18 kwietnia 2020 r.

Trudno oprzeć się wrażeniu, że wszystkie prezentowane wyżej wątpliwości prawne, które powinny być wnikliwie ocenione jeszcze przed sporządzeniem i wystaniem Wniosku, zostały potraktowane przez Zarząd Poczty Polskiej S.A. dość pobieżnie.

- Przekazanie Poczcie Polskiej S.A. żądanych danych ze spisu wyborców, dokonane bez wyraźnego i niebudzącego wątpliwości oparcia w obowiązujących przepisach, przypuszczalnie stanowiłoby naruszenie rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/679 z dnia 27 kwietnia 2016 r. w sprawie ochrony osób fizycznych w związku z przetwarzaniem danych osobowych i w sprawie swobodnego przepływu takich danych oraz uchylenia dyrektywy 95/46/WE (dalej "RODO").

Zgodnie z art. 5 ust. 1 lit. a) i b) RODO, dane osobowe muszą być przetwarzane zgodnie z prawem, rzetelnie i w sposób przejrzysty dla osoby, której dane dotyczą ("zgodność z prawem, rzetelność i przejrzystość"), a także muszą być zbierane w konkretnych, wyraźnych i prawnie uzasadnionych celach i nieprzetwarzane dalej w sposób niezgodny z tymi celami; (...) ("ograniczenie celu"). Zgodnie z art. 5 ust. 2 RODO: Administrator jest odpowiedzialny za przestrzeganie przepisów ust. 1 i musi być w stanie wykazać ich przestrzeganie ("rozliczalność"). Za naruszenie przepisów dotyczących ochrony danych osobowych grożą surowe sankcje karne, administracyjne i odszkodowawcze.

W kontekście ochrony danych osobowych odrębnego rozważenia wymaga okoliczność, czy żądanie sporządzenia i przekazania zestawienia danych osobowych w sposób opisany we Wniosku nie prowadzi do powstania wysokiego ryzyka naruszenia praw osób fizycznych. Wniosek powinien wyjaśniać – czego w ogóle nie robi – jakie zastosowano środki w celu zminimalizowania tego ryzyka, ewentualnie czy przeprowadzono uprzednie konsultacje z organem nadzorczym w trybie art. 36 RODO.

Wobec braku przekazania wspomnianych informacji tutejszy organ rozważy wystąpienie do ww. organu nadzorczego w celu uzyskania jego stanowiska.

- Informuję, że przedstawiona w niniejszym piśmie ocena prawna wniosku Poczty Polskiej S.A. zawartego w piśmie z dnia 23 kwietnia 2020 r., z uwzględnieniem załączonej decyzji Prezesa Rady Ministrów z dnia 16 kwietnia 2020 r. (BPRM.4820.2.3.2020) znajduje oparcie w opiniach prawnych, sporządzonych dla organizacji zrzeszających jednostki samorządu terytorialnego, które zostały udostępnione wójtom, burmistrzom i prezydentom miast. Negatywnej oceny Wniosku dokonały też służby prawne Urzędu Miasta Opola.

W związku z powyższym należy stwierdzić, że w obowiązującym stanie prawnym pozytywne załatwienie Wniosku nie jest możliwe, ponieważ zostałoby ono dokonane z naruszeniem prawa, również choć nie tylko w zakresie przepisów dotyczących ochrony danych osobowych. Przekazując żądane dane zgodnie z Wnioskiem osoba przekazująca naraziłaby się też na odpowiedzialność karną.

Podsumowując informuję, że Wniosek rozpatrzono odmownie.

Z poważaniem